

NATAŠA PIRIH

»JESHARNA« V ŠKOFJI LOKI

*Če kislo se držiš,
v Kasarni jesh dobiš,
če imaš bovhe v srajčk,
ti jih pobije Tine Tajčk.*

S temi verzi ene od škofjeloških »himn« lahko začnem svojo zgodbo o škofjeloški Kasarni, Jesharni. To je mogočna stavba, ki te pozdravi že na samem vhodu v mesto. Stoji na obrežju Sore, tik ob Kapucinskem mostu in nekdanjih Selških vratih.

Hišo je dal sezidati Lenart Siegesdorfer (1529–1572). Bil je loški kašcar in oskrbnik. Pripadal je rodbini, ki je bila dolga leta v službi loškega gospostva. Poslopje je bilo sezidano pred letom 1544. Tistega leta je dal namreč freisinški škof Henrik, ki je vladal od 1541 do 1552, Lenartu Siegesdorferju pismo, s katerim ga je oprostil vseh dajatev in drugih obremenitev za to poslopje (davek, tlaka, straža, čuvanje mestnih vrat in druge meščanske obveze). Henrikov naslednik Leon (vladal 1552–1559) je to dosmrtno odvezo razširil na cesarjevo priporočilo zaradi Lenartovega zvestega službovanja, tako da privilegij ni veljal samo zanj, teveč tudi za njegove potomce in njihove zakonite dediče.

Danes zgledno obnovljena zunanost »Jesharne« na rečno stran (Foto T. Lunder)

Lenartovi dediči so bili njegovi sinovi: Filip, Gabrijel, Hans Jakob in Jožef. V začetku 17. stoletja sta bila lastnika Kasarne Lenartova vnuka Wolf Jakob in Kristijan Siegesdorfer, ki sta poslopje leta 1641 prodala Korbinijanu Fürnpfeilu. Ta je bil v letih 1647–1650 loški oskrbnik. Privilegij oprostive vseh dajatev je veljal tudi zanj. Kasarno je zapustil dvema dedičema: polovico vdovi Ceciliji, ki je bila hči briksenskega svetovalca. Ta polovica naj bi ji pripadala v užitek, dokler se ne bi ponovno omožila. Druga polovica pa je pripadala sinu Vidu Ferdinandu iz Korbinijanovega drugega zakona. Freisinška uprava mu je hotela odvzeti privilegij oprostive vseh dajatev, zato je Vid Ferdinand prosil cesarja Leopolda, naj mu ga potrdi. Ta je njegovi prošnji ugodil in dodal, da vrhovna oblast nad tem poslopjem vseeno pripada freisinškemu škofu, čeprav jo je s tem svojim dejanjem očitno zanikal. Za njima naj bi lastnik postal Korbinijanov brat Sigismund, ob koncu 17. stoletja pa njegov sin Wolf Andrej Fürnpfeil. Hiša je leta 1752 prišla v last mesta Škofja Loka. In od tu naprej zares lahko govorimo o Kasarni. Poslopje so namreč uporabili tako, da so v njem namestili vojake, ki so jih ob pogostih vojaških premikih bili dolžni proti plačilu nastaniti in prehraniti (tudi za nekaj mesecev). Pred nakupom Kasarne so jih nameščali po privatnih hišah, kar pa je bilo povezano z mnogimi nevšečnostimi. Samo poslopje Kasarne je bilo tako obsežno, da so v njem lahko nastanili celotno vojaško posadko, ki se je zadrževala v mestu.

Leta 1792 je lastnik postal Jožef Demšar, starološki graščak, nato pa Jakob Ignac Cebal, loški kašcar. V katastru iz leta 1825 je kot lastnik vpisan Maksimiljan Cebal (Zebal), mestni sodnik in uradnik. Po Jožefu Hafnerju, župniku na Bledu, so bili lastniki bratje in sestra Cebal. Del naj bi po tedanji zemljiški knjigi kupil Jurij Guzel leta 1858, njegov del pa naj bi podedoval Janez Guzel. Po sedanji zemljiški knjigi pa naj bi Janez Guzel Kasarno podedoval skupaj z Marijo in Jožefom Cebalom leta 1857 (nekateri drugi viri 1859). Vsekakor jo je leta 1897 dobil Janezov sin Josip Guzel, ki je še istega leta registriral tovarno jesiha. In tukaj naj se kratek prelet skozi zgodovino Kasarne, in zdaj že tudi Jesharne, ustavi. Pomudimo se pri tovarni kisa in njenem lastniku Josipu Guzeldju.

Guzelj je bil od leta 1897 sam lastnik celotnega poslopja nekdanje Kasarne, ki je od njegovega časa dalje poznana tudi pod imenom Jesharna (zaradi njegove kisarske »jesiharske« dejavnosti). V zapisih boste našli poslopje pod št. Mesto 99. V svoji dolgi zgodovini pa je zamenjala kar precej naslovov: Nunska ulica 14 (ulica, kjer stoji, je vodila proti uršulinskemu samostanu v Škofji Loki), med drugo svetovno vojno je bila na Brückengasse 10 (Škofja Loka – Laak an der Zaier), danes pa je v Blaževi ulici 10 (po Otu Vrhuncu – Blažu Ostrovharju). Po pripovedovanju Josipa Guzolja so poslopje imenovali tudi Maksova hiša. Maksova hiša – predvidevam, da po enem izmed prejšnjih lastnikov – Maksimiljanu – Maksu Cebalu.

Samo poslopje je zelo veliko, dvonadstropno. V pritličju je arkadno dvorišče in pa prostori za različne obrtne dejavnosti. V Guzeljovem času je bila to kisarna in brivnica. Lastnik je oddajal stanovanja v poslopju. Iz stanovanjske razvidnice leta 1921 vidimo, da je takrat tam živelo 33 oseb; na prvem seznamu prebivalcev, ki je bil narejen med drugo svetovno vojno, je 25 prebivalcev, na drugem seznamu pa je v sedmih stanovanjih vpisanih 20 oseb.

Jožef ali Josip Guzel (Guzelj) je bil rojen 14. 1. 1871 v Škofji Loki kot šesti otrok (od enajstih) v zakonu Janeza Guzolja in Ane Hönigman. Dne 10. maja 1897 se je 26-leten poročil z 20-letno Alojzijo Juvan (Lukeževa Lojzka, rojena 14. 6. 1877). Ob poroki mu je oče izročil Kasarno, kjer je odprl tovarno kisa. Registrirana je bila 30. junija 1897. V zakonu so se jima rodili trije sinovi: Vladimir Jožef, Milan

Vhodno pročelje v TOVARNO KISA v nekdanji Nunski ulici. (Foto pred vojno)

Alojzij in Stanko Valentin Stojan. Josip Guzelj ali tudi Jožef Guzelj, po domače tudi Balantov ali Kasarniški Pepe, je bil v Škofji Loki poznan tudi kot »stric Pepe«.

V letih 1912–1913 je bil škofjeloški župan. Po drugi svetovni vojni je živel odmaknjeno, z gospodinjo Angelo Dovgan. Obrti ni več obnavljal, živel je od rente, ki so mu jo prinašale najemnine za stanovanja v Kasarni. Del poslopja je bil leta 1959 podružbljen. Svoje stanovanje v 1. nadstropju pa je še pred svojo smrtjo 12. 1. 1962 izročil Angeli Dovgan. Od nje sta del stanovanja odkupila 1965. leta Lado in Marija Domjanič, 1970. leta pa Ludvik in Amalija Mrak. Del, ki je bil v lasti Angele Dovgan, je po darilni pogodbi iz leta 1974 dobil Saša Guzelj (vnuk Josipa Guzelja). Danes je celotno poslopje v družbeni lasti. Pred leti je bilo v celoti prenovljeno po načrtih arhitekta Mitje Žagarja. V pritličju stavbe so manjši gostinski lokali, v 1. in 2. nadstropju pa so stanovanja.

Lastnik Josip Guzelj je prostore, kjer je opravljal svojo obrtniško dejavnost, opisal takole: »Jesharna se nahaja na glavni cesti, ki pelje čez Kapucinski most v mesto. Pred vhodom v poslopje visi napis 'Tovarna kisa' (ohranjen je načrt za ta napis v merilu 1 : 5). Skozi vrata se pride v predprostor, v vežo, v kateri stoje vozovi in tehtnice, na katerih se trošarine prosto žganje tehta preden se denaturira. Iz tega prostora se pride v pisarno. V tej stoji pisalna miza, v tej so shranjene pregledne priprave in zabeležki. Pisarna ima dve okni. Iz pisarne se gre na levo, na dvorišče, skozi vrata v denaturacijski prostor. V tem stoji denaturacijski čeber No I, mešalna čebra No II in No III za razredčeno drozgo in dva zbiralna soda števil. 1 in 2. Ta prostor ima eno okno. Iz njega se preide skozi vrata v izdelovalnico. V tem stoji dvanajst čebrov z avtomatično pripravo (po No IV do XV). V desnem kotu je postavljena železna peč, v levem voglu so v zemlji postavljeni zbiralni čebri (rezervarji) za kis. V tem prostoru sta dve okni. Skozi ta prostor se preide skozi vrata v založno klet. V tej stojita dva založna soda števil. 3 in 4. Ta založna klet ima dve okni in vrata, katera peljejo na zunajno dvorišče.

Od jesharne nasproti se nahaja obokana klet z železnimi vrati in ima dve okni. V klet se zapre trošarine prosto žganje v slučaju, da se takoj ne denaturira. V prvem nadstropju nahajata se na mostovžu dva čebra velika in eden majhen. Prva dva služita, da se izliva zredčena drozga skozi avtomatično napravo na spodaj stoječe čebre. Slednji majhni s pripravo da ravno zmeren dotok skozi cevi na čebre. Čebra imata No XVI in No XVII mali pa No XVIII.« (citāt)

Opis izdelovanja kisa (citāt)

»Kis se izdeluje samo iz žganja. Trošarine prosto žganje je takoj denaturirano. Denaturacija se vrši po predpisu, ako se žganje z enako količino vode in kisa (6 %) v denuracijskem čeburu dobro premeša ima denaturat 33–36 % in 2 % veteve kisline. Vsi čeburi izdelujejo po prenovitvi avtomatično vsak zase, in sicer se preliwa noč in dan skozi zračni pritisk toliko časa, da zadobi drozga zadostno kislino. V celotnem se preliwa noč in dan 360–400 l drozge. Iz enega hektolitra žganja se izdela približno 7 hl kisa. Po potrebi se zaliva z nerazredčenim denaturatom.«

Opis o izdelovanju kisa sem našla med beležkami lastnika kisarne. Namenoma sem ga pustila v njegovi prvotni obliki.

Denaturacija špirta je morala biti prijavljena in evidentirana pri okrajnih oblasteh in finančni komisiji.

Primer prijave denaturacije špirta z dne 31. 3. 1937:

Prijava denaturacije špirta 3. 4. 1937 ob 16 h

6211 96,6 % špirta

6211 6 % žveplene kisline prostega kisa

6211 vode

18631 denaturata

Guzelj je hotel nabaviti špirit iz ljubljanske tovarne Union, pa mu prodajna centrala za špirit iz Beograda tega ni mogla omogočiti. Tudi drugače je pri dobavi špirta prihajalo do vsakovrstnih zapletov: (citāt)

Obokana veža in dvorišče v »Jesharni« (Foto med vojno)

»Jaz, podpisani Josip Guzelj, tovarnar kisa v Škofji Loki, javim:

Zadnje dovoljenje za dobavo špirta ste mi dovolili v množini 800 hl. Vsa ta množina je došla v Ljubljano iz Hrvaške. Je meni finančna straža v Ljubljani dodelila samo 577 hl, katero množino je finančna straža v Škofji Loki 18. X. denaturirala. Za mojo izdelovalnico kisa je dokazana množina itak premala in imam vsled prikrajšane dodelitve od 223 hl škodo, se pritožujem in prosim razsodbe ter zaukaz, da se meni pristojeci primankljaj takoj izroči.«

Najbrž se je Guzelj povezal z ljubljansko pivovarno Union zaradi kakovosti špirta in zato želel, da bi mu prodajna centrala za špirit iz Beograda omogočila, da bi se oskrboval le z njihovim špiritom. Ker to ni bilo mogoče, mu je centrala dobavljala špirit iz različnih tovarn po Hrvaški in Srbiji.

Če zaradi prevelike vročine, suše ali pa mraza in vlage glive kvasovke niso delovale, kot bi morale, se kis ni hotel narediti. Kako je lastnik postopal v takem primeru, je razvidno iz naslednjega zapisa:

Pozimi februarja 1916 je zmanjkalo špirta. Kadi so se posušile. Lastnik jih je zalil z mrzlim starim kisom (na vsako kad po 15 l) in jih tako ohladil. Doliti špirit je začel takoj delovati. Nekaj dni je iz kadi tekel tako močan kis, kot ga je prej prilil. Dva do tri dni jih je zalival s kisom, potem pa je opazil, da se kadi niso hotele ogreti, da so začele pešati in izgubile so vso moč (namesto 42–45 % kisa, samo 15–22 %).

(Citati): *»kad per kad vse enako padle in slabe bile. Mislil sem, da jih takoj spravim na prejšnjo moč in gorkoto, dal sem naenkrat na vsako kad po 1 l denaturata. Potem so še bolj nazaj šle. Zopet poskusim drugič, ko 1 l piva na vsako kad. Ker niso zmogle zdelati ne špirta ne piva, začele so zelo smerdeti in take ostale kakih deset dni. Celo tako je smerdelo po jesharni, kakor bi bil kedo drek v jesharno podtaknil.«* Po 14 dneh pa se je stanje izboljšalo in pridelava kisa je stekla vnaprej. Lastnik je ugotovil, da je najboljše kadi, v katerih je slab kis, zalivati z močnim, »gorkim« kisom iz drugih kadi in tako spodbuditi proizvodnjo. *»Narboljše je z dobrim gorkim kisom od kadi takoj na slabe zaliti in kadi se naglo obrnejo na bolje.«*

To poročilo pripoveduje, kako je proizvodja padla zaradi mraza in pomanjkanja špirta, naslednje pa o dogajanju zaradi prevelike vročine in suše: *»od maja do avgusta bila velika vročina in suša in kadi so opešale, če je bila mešanica denaturata premočna, ko pa je bila slabša, so spet začele delati.«* Lastnik, ki po stroki ni bil kemik, je zapisal svoja opazovanja. V teorijo same proizvodnje se očitno ni preveč poglobljal, v svojih zapiskih pa je nakazal, kako je praktično reševal težave, ki so se pojavljale pri proizvodnji kisa.

Spomladi 1921. leta je Guzelj svojo proizvodnjo povečal od dotedanjih 240 l zalitega kisa na dan, na 320 l na dan.

Vpogled v poslovanje :

Največ odjemalcev kisa Guzeljeve jesharne je bilo iz Škofje Loke. Uršulinski samostan ga je odkupil po 600 l letno. Odjemalci pa so bili še iz: Škofja Loka – Kolodvor, Stara Loka, Sv. Duh, Forme, Puštal; iz Poljanske doline: Zminec, Brode, Poljane, Javorje, Murave, Žiri, Gorenja vas; iz Selške doline: Praprotno, Bukovica, Selca, Železniki, Rudno, Sorica; potem Godešič, Reteče, Medvode, Vaše, Goričane, Smlednik, Hotemaže, Valburga, Šentvid, Šutna, Kranj; kraji v okolici Kranja:

Josip Guzelj v mlajših letih

Stražišče, Bitnje, Žabnica, Milje, Predoslje, Šenčur, Tupaliče, Orehovlje, Primskovo; Tržič, Podnart, Podbrezje, Jesenice, Velesovo, Kropa, Dobrava-Vintgar, Naklo, Bled, Gorje, Bohinj, Žirovnica, Koroška Bela, Dovje.

Odjemalci so bili povečini špeceristi s trgovinami v navedenih krajih, pa gostilničarji in razna kmetijska društva, konzumna društva, kmetijske in nabavljalne zadrage.

Poraba špirta v količinah pri posameznih denaturiranjih v letih 1930, 1931, 1932 in 1933:

leto 1930	leto 1931	leto 1932	leto 1933
13/1 600l	20/1 600l	7/1 600l	od 1. 1932 600 l
28/1 600l	9/2 600l	27/1 600l	18/2 600l
18/2 600l	3/3 600l	17/2 600l	3/3 600l
6/3 600l	24/3 600l	9/3 600l	29/3 600l
24/3 600l	14/4 600l	30/3 600l	12/4 600l
14/4 600l	2/5 600l	19/4 600l	22/5 600l
5/5 600l	20/5 600l	12/5 600l	9/6 600l
24/5 600l	6/6 600l	13/6 600l	6/7 600l
11/6 600l	26/6 600l	4/7 600l	9/8 600l
2/7 600l	16/7 600l	22/7 600l	6/10 600l
19/7 600l	30/7 600l	10/8 600l	
7/8 600l	14/8 600l	23/8 600l	
26/8 600l	1/9 600l	29/8 1200l	
3/9 600l	17/9 600l	12/12 1200l	
24/9 600l	8/10 600l		
8/10 600l	20/10 600l	Skupaj: 9600l	
27/10 600l	11/11 600l	1800 l manj	
11/11 600l	3/12 600l	kot 1931	
3/12 600l	16/12 600l	2400 l manj	
29/12 600l		kot 1930	
Skupaj 12.000l	Skupaj 11.400l		

Kolikšna je bila končna bilanca za leto 1933, iz dokumenta ni razvidno. Očitno je, da manjkajo tudi datumi zadnjih denaturiranj. Iz tega sledi, da je bil ta dokument izdelan v oktobru 1933. leta.

Leta gospodarske krize so se očitno tudi jesiharni krepko poznala. Iz podatkov iz prejšnje tabele o porabi špirta, pa iz prodajnih registrov in še nekaterih drugih zapisov je razvidno, da je bila tudi prodaja vse slabša, sodi so bili vedno polni kisa, na tržišču je bila velika konkurenca. Iz zapisnika seje kisarjev z dne 15. 2. 1933 je razvidno, kako je padala količina denaturiranega špirta:

v letu 1930 je znašala	11.886 l
1931	11.404 l
1932	9.602 l

Povprečna količina denaturiranega špirta pa je bila v teh letih za kisarno Guzelj 10.900 l, kar je pomenilo, da je bil Guzelj še vedno na četrtem mestu po količini proizvedenega kisa v Dravski banovini.

Tu navedene količine denaturiranega špirta so najbrž prave količine. V prejšnjem dokumentu pa je šlo najbrž za zaokrožene količine.

Iz istega obdobja je na voljo še seštevek plačanih davkov kisarne Guzelj:

leta 1930	8.287.60 din
leta 1931	6.852.00 din
leta 1932	5.102.00 din
leta 1933	8.942.00 din

Tudi iz teh zneskov, če jih seveda primerjamo z zneski poravnanih davkov drugih kisarjev ali drugih obrtnikov in manjših tovarnarjev, razberemo, kako visoko je v tistem času kotirala Guzeljeva jesiharna.

Prilagam cenik vseh vrst kisa, ki ga je proizvajala kisarna Guzelj. Cenik je iz leta 1933.

CENIK

	Cena
4 % špiritov kis (bel, rumen, rudeč) pri odjemu do 150 l	Din. 1.80
4 % špiritov kis (bel, rumen, rudeč) pri odjemu do 250 l	Din. 1.70
4 % špiritov kis (bel, rumen, rudeč) pri odjemu nad 250 l	Din. 1.60
6 % špiritov kis (bel, rumen, rudeč) pri odjemu do 150 l	Din. 2.40
6 % špiritov kis (bel, rumen, rudeč) pri odjemu do 250 l	Din. 2.30
6 % špiritov kis (bel, rumen, rudeč) pri odjemu nad 250 l	Din. 2.20
8 % špiritov kis (bel, rumen, rudeč) pri odjemu do 150 l	Din. 3.20
8 % špiritov kis (bel, rumen, rudeč) pri odjemu do 250 l	Din. 3.10
8 % špiritov kis (bel, rumen, rudeč) pri odjemu nad 250 l	Din. 3.--

Cene se razumejo franko moje skladišče v Škofji Loki. Pri dobavah po železnici franko postaja Škofja Loka. Dobava se na željo izvrši v lastni posodi, ki pa se mora tekom 8 tednov nepokvarjeno zopet vrniti. V gornjih cenah je poslovni davek inkludiran.

Plačilni pogoji :

Plačilo v enem mesecu s 3 % skonto

Plačilo v 2 mesecih z 2 % skonto

Plačilo v 3 mesecih neto.

Za zamudna plačila se računajo 9 % obresti.

Dobavni rok :

Po naročilu.

Engrosistom (katerih letni odjem znaša 2000 l in več) se na gornje cene dovoli še 5 % rabat.

Žig:

Josip Guzelj
tehnohigijenična tovarna kisa
Škofja Loka

Kisarji so se med seboj tudi povezovali v razna združenja in sekcije. Dne 25. 10. 1925. leta se je ustanovilo Udruženje fabrikantov sirčeta Kraljevine SHS, h kateremu je pristopil tudi Josip Guzelj. Dne 1. avgusta 1930 je začela poslovati Zveza industrijcev za Dravsko banovino. Članstvo v njej je bilo obvezno za vse obrtnike, kot je bilo predvideno v določilih zakona o obrteh.

Pri društvu industrijcev in veletrgovcev v Ljubljani pa je bila 2. 9. 1930. leta ustanovljena sekcija kisarjev, ki ji je predsedoval Jernej Jelenič, kisar v Ljubljani. Leta 1935 so kisarji poskušali ustanoviti skupno prodajno centralo, ki naj bi kisarje združila na enotni podlagi in jim ob enotnih nakupnih, proizvodnih in prodajnih pogojih omogočila primeren dobiček. Dogovori so se nadaljevali leta 1936. Marca tega leta so Guzelju poslali osnutek zadružnih pravil in pravilnika Prodajnega urada. Zadruga je bila ustanovljena 4. 5. 1937, ko so kisarji končno podpisali pristopno izjavo o pristopu k Zadrugi kisarjev, ki naj bi ščitila in podpirala gnotne in moralne koristi svojih članov, delala propagando, nadzorovala proizvodnjo in prodajo (odkup) kisa po celotni Dravski banovini ter zagotavljala enotne cene. V ljubljansko sekcijo kisarjev so spadali:

Josip Guzelj, Škofja Loka,
Jernej Jelenič, Ljubljana,
»Astra«, E. Jeras & drug, Ljubljana,
I. Kušar, Kozarje p. Vič,
Mulej & Golob d. z. o. z., Vel. Mengeš,
F. Okršlan, Klanc pri Kranju,

Brata Pečnik d. z. o. z., Ježica pri Ljubljani,
»Produkta« d. z. o. z., Ljubljana,
M. Stare, Kamnik,
»Union« kisarna d. z. o. z., Moste pri Ljubljani,
»Vinocet« d. z. o. z., Ljubljana-Vič,
Jos. Vodnika ded., Ljubljana VII.

To je nekaj skromnih podatkov o delovanju kisarne v stari loški Kasarni, katere delovanje je bilo 30. 6. 1897 prijavljeno pri okrajnem glavarstvu v Kranju, odjavljeno pa 13. 3. 1943. leta. V teh 46 letih je bila proizvodnja večkrat nekoliko posodobljena, iz podatkov pa je moč zaslediti, da je bila ena večjih kisarn na našem ozemlju v tistem času. Med drugo svetovno vojno je delo počasi zamiralo. Ceno kisa pa je takrat diktiralo združenje kisarjev Nemčije (Essigfabrikanten – Gesellschaft m. b. H, Berlin W 50).

Iz prijave vojne škode 4. 9. 1945 je razvidno, da so Nemci ustavili delo v obratu in uničili naprave za izdelovanje kisa. Na tem seznamu je navedena škoda, ki je

nastala ne samo v obratu, marveč tudi v sami hiši in pa tudi v gozdovih, ki so bili v Guzeljevi lasti. Tako tu zasledimo navedbo stroškov za obnovo in nakup novih naprav: čebrov in nabiralnikov, nabiralnih sodov z ustreznimi pripravami, pa znesek, ki naj bi pokril izpad proizvodnje in izgubljeni zaslužek med vojno, pa škodo, ki je nastala na oknih in vratih med razstreljevanjem mostov v Škofji Loki, prijavljen je še odvzeti radio, voz z opremo in uničenih 130 m³ gradbenega lesa v gozdu. Kljub navedbi stroškov za obnovo in posodobljenje kisarskih priprav pa obrt ni več zaživela.

Viri

Zgodovinski arhiv Ljubljana, Enota v Škofji Loki (ZAL-Šk. L.), Josip Guzelj, Tovarna kisa Škofja Loka, 1897–1945. – ZAL-Šk. L., France Planina, Rodovnik družine Guzelj ca 1667–1975. – Informator: Igor Guzelj, starejši. – Naloga je bila narejena v okviru šolskega programa na SŠDSK Vide Janežič v Ljubljani l. 1988. Zahvaljujem se mentorici prof. Klavdiji Volk, delavcema v ZAL, Enoti v Škofji Loki, tovarišu Marjanu Potočniku iz Zavoda za družbeni razvoj v Škofji Loki in Igorju Guzelju, starejšemu.

Literatura

Dr. Pavle Blaznik, Kasarna pri Kapucinskem mostu v Škofji Loki, *Loški razgledi* 20, 1973, str. 43, 44, 45, 46. – Isti, *Škofja Loka in loško gospostvo (973–1803)* Škofja Loka 1973, str. 317–318. – France Štukl, *Knjiga hiš v Škofji Loki II*, Škofja Loka 1984, str. 138.

DIE »JESHARNA« IN ŠKOFJA LOKA

Zusammenfassung

Die Kaserne – »Jesharna« ist ein altes mächtiges Haus einer Adelsfamilie neben dem Tor Selška vrata bei der Kapuzinerbrücke in Škofja Loka. Das Haus wurde inmitten des 16. Jahrhunderts von Lenart Sigesdorfer erbaut. Aus adeligem und bürgerlichem Besitz ging es in der Mitte des 18. Jahrhunderts in Gemeindebesitz über. Die Stadt Loka verwendete es zur Unterbringung des Militärs, deswegen erhielt es den Namen Kaserne. Ende des 18. Jahrhunderts ging das Gebäude abermals in Privatbesitz über, doch wurde es noch bis zur zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts zeitweilig für die Unterbringung von Soldaten verwendet. Einem neuen Zweck begann das Gebäude im Jahr 1897 zu dienen, als Josip Guzelj (1871–1962) darin eine Essigfabrik eröffnete. Nach diesem seinem Gewerbe erhielt das Gebäude den Namen »Jesharna«.

Josip Guzelj leitete die Essigfabrik bis in die Kriegsjahre. Er gab sie um das Jahr 1943 auf. Der Betrieb war vor dem Krieg einer der größeren im Drava-Banat. Am Beginn der dreißiger Jahre stand er an vierter Stelle. Obwohl der Besitzer kein gelernter Fachmann war, erwarb er sich durch Erfahrungen ein beneidenswertes Wissen um die Gährungsprozesse. Seine Beobachtungen trug er in ein besonderes Buch ein. Aus 1 hl Branntwein – denaturierten Weingeistes wurden etwa 7 hl Essig gewonnen. Im Jahr 1930 wurden fast 12.000 l denaturierten Weingeistes verbraucht. In späteren Jahren ging die Produktion ein wenig zurück. Nach dem Krieg erneuerte Guzelj den Betrieb nicht mehr.